

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 22/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till energieffektivitetslag och till vissa lagar som har samband med den

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 oktober 2014 regeringens proposition med förslag till energieffektivitetslag och till vissa lagar som har samband med den (RP 182/2014 rd) till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att miljöutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till ekonomiutskottet.

- överinspektör Meri Pensamo, miljöministeriet
- specialforskare Paula Kivimaa, Finlands miljöcentral
- äldre forskare Kari Sipilä, Teknologiska forskningscentralen VTT
- enhetschef Hille Hyytiä, Motiva Oy
- specialist på energieffektivitet Risto Saarikivi, Finlands naturskyddsförbund rf.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- industriråd Timo Ritonummi, arbets- och näringsministeriet

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Finsk Energiindustri rf
- Ista.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Syftet med regeringens proposition är att genomföra EU:s energieffektivitetsdirektiv, som antagits för att säkerställa målet för energieffektivitet i energi- och klimatpaketet, alltså en 20 procent lägre total energiförbrukning år 2020 än enligt baslinjescenariot 2007. Efter det att regeringen lämnade sin proposition kom Europeiska rådet i oktober 2014 på EU-nivå överens om ett vägledande mål på minst 27 procent förbättrad energieffektivitet, konstaterar utskottet. Utskot-

tet tillstyrker propositionen, men vill att ekonomiutskottet uppmärksammar följande synpunkter.

Finland har i samband med energi- och klimatstrategin 2013 ställt upp 310 TWh som vägledande mål för absolut slutlig energianvändning år 2020. Motsvarande mål för primärenergianvändning ska vara 417 TWh.

Utskottet konstaterar att Finlands mål för energieffektivitet grundar sig på EU:s gemensamma mål. Som det konstateras i motiveringen till propositionen har ökad energieffektivitet ansetts vara det mest effektfulla och kostnadsef-

fektiva sättet att minska utsläppen av växthusgaser, både globalt och ur europeisk synvinkel. Genom att ställa upp förpliktande mål för energieffektivitet kan man skapa en hemmamarknad för olika energieffektiva lösningar, något som det finns en växande global efterfrågan på och som därmed skapar en grund också för export. Med hjälp av de förpliktande målen kan man alltså inte bara förbättra energieffektiviteten på ett kostnadseffektivt sätt, utan också främja tillväxtpotentialen för cleantech-produkter och marknaden för dem.

Propositionen gör den bedömningen att Finland kommer att uppfylla de mål för energieffektivitet och energibesparing som ställts upp för 2020. De extra fördelarna med ökad energieffektivitet är utöver att målen för klimat- och energipaketet uppnås och att energiförsörjningen förbättras också att den ekonomiska aktiviteten ökar med lägre energikostnader, att hälsorisker på grund av energiproduktionen undviks, att miljöskadorna blir mindre, att naturresurserna utnyttjas på ett mera hållbart sätt och att möjligheterna att bedriva affärsverksamhet inom cleantech-branschen ökar

Också den parlamentariska energi- och klimatkommittén understryker i sin rapport¹ att energieffektivitet kan och ska främjas i all energikonsumtion. Många av åtgärderna för att främja energieffektivitet har korta återbetalningstider och de utsläppskrediter som uppnås med hjälp av dem blir avsevärt billigare än de utsläppskrediter som uppnås med många av de andra metoderna.

Med hänsyn till att vi förbundit oss vid att före 2050 skära ned på utsläppen med minst 80 procent, borde vi redan nu sträva efter ett ännu mera ambitiöst nationellt mål för energieffektiviteten än EU:s mål på 27 procent. Utskottet poängterar att detta ligger i linje med det strategiska program för cleantech som statsrådet godkän-

de i maj 2014. Programmets vision är att Finland år 2050 är en global stormakt inom cleantech. Enligt strategin bör ministerierna främja innovationer inom cleantech genom att utveckla lagstiftning som stöder uppkomsten av hållbara innovationer med exportpotential och ett snabbt marknadstillträde för dem. Enligt utskottets mening stöder ambitiösa, lagfästa mål för energieffektivitet uppkomsten av innovationer i branschen. Utskottet föreslår att ekonomiutskottet granskar regeringens proposition och säkerställer att den överensstämmer med premisserna för cleantech-programmet.

Energibesiktningar

Frivilliga energibesiktningar har genomförts i Finland sedan 1992. Programmet för energibesiktningar tillsammans med energiavtalsverksamheten har gett goda resultat. Genom propositionen genomförs en ändring som grundar sig på energieffektivitetsdirektivet och som gör energibesiktningar obligatoriska. Eftersom lagstiftningen är förpliktande, kan något stöd enligt bestämmelserna om statligt stöd inte längre beviljas för besiktningarna. De ger upphov till ansevliga kostnader för stora företag, men å andra sidan bedöms nyttan av dem vara större än kostnaderna. Att energibesiktningarna är obligatoriska förpliktar trots det inte till att genomföra de åtgärder som föreslås. Utskottet anser att de investeringsbidrag som för närvarande beviljas också i fortsättningen är möjliga och nödvändiga incitament för att genomföra åtgärder som ger högre energieffektivitet.

Små och medelstora företag kan också i fortsättningen ansöka om stöd för energibesiktningar av byggnader eller verksamhetsställen. Grunderna för stödet regleras genom förordning av statsrådet (1063/2012).

Kraftvärmeproduktion (CHP)

Genom regeringens proposition upphävs den tidigare regleringen som baserade sig på CHP-direktivet. I stället tas bestämmelser om skyldigheten att främja kraftvärmeproduktion och att i vissa fall göra en anläggningsspecifik kostnadsnyttoanalys av möjligheterna till kraftvärmepro-

¹ Energia- ja ilmastotiekartta 2050 (Energi- och klimatfärdplan 2050). Betänkande från energi- och klimatkommittén den 16 oktober 2014. Arbets- och näringsministeriets publikationer. Energi och klimat 31/2014.

duktion in i energieffektivitetslagen. Kraftvärme har en stark ställning i Finland, eftersom över 70 procent av fjärrvärmeproduktionen baserar sig på kombinerad produktion av el och värme. En tredjedel av elproduktionen härrör från kraftvärmeproduktionen. I EU utgör andelen kraftvärme något över tio procent av den totala elproduktionen.

Utskottet konstaterar att vårt lands energiekonomi till stor del grundar sig på kraftvärmeproduktionen som ger möjlighet till en kostnadseffektiv användning av träbaserade energikällor och därmed bidrar till att öka andelen förnybara energikällor.

Ett mål för energi- och klimatstrategin är att främja elproduktion i liten skala. Sådan elproduktion kan främja lokala lösningar och öka användningen av förnybar energi, eftersom produktion i liten skala ofta utnyttjar förnybar energi som utvinns med hjälp av solpaneler, vindkraftverk och bibränsleanläggningar. Det är tekniskt möjligt att mata in småskaligt producerad el i elnätet, men i praktiken måste förfarandena vidareutvecklas för att inmatningen ska kunna underlättas.

Utskottet föreslog i sitt utlåtande om lagstiftningen om el- och naturgasmarknaden² att ekonomiutskottet kontrollerar och följer upp lagstiftningen om el- och naturgasmarknaden med avseende på främjandet av förnybar produktion i liten skala och säkerställer att lagstiftningen inte ställer hinder i vägen för småskaligt producerad förnybar energi i nätet och för ökad produktion. Det ska tvärtom främjas av lagstiftningen. Dessutom framhöll utskottet att det bör skapas redskap för efterfrågeflexibilitet, dvs. konsumenterna ska spurras att reducera toppbelastningen och använda energi sparsamt. En förutsättning är övergång till timbaserad mätning genom avläsning på distans.

Utskottet anser med hänvisning till det som sägs ovan att det är bra att propositionen föreslår en ny 53 a § i elmarknadslagen för att underlätta distribuerad högeffektiv kraftvärme och småskalig elproduktion till distributionsnätet.

² MiUU 7/2013 rd — RP 20/2013 rd

Enligt bestämmelsen ska distributionsnätshavaren ha allmänna och lättillåmpliga förfaranden för anslutning av sådan produktion till distributionsnätet.

Utskottet poängterar att det är viktigt att också i snabb takt undanröja andra hinder för småskalig produktion. Enligt tolkningen av exempelvis lagen om punktskatt på elström ska företagen betala skatt för den solenergi de producerar, även om den används enbart för eget bruk, om anläggningens storlek överstiger 50 kilowattampere. Den undre gränsen för skattefri produktion bör snarast möjligt höjas för att inte skattelagstiftningen ska lägga hinder i vägen för användningen av småskalig energiproduktion med hjälp av exempelvis solpaneler.

Mätning och debitering

Regeringens proposition förutsätter att mätare installeras för att energiförbrukningen ska kunna mätas. Skyldigheterna ändras emellertid inte i någon större utsträckning jämfört med det nuvarande, utan det är snarast fråga om en precisering.

Allt fler bolag använder sig av lägenhetsvis fakturering av vattenförbrukningen³. I allmänhet betalas uppvärmningsenergin emellertid på basis av lägenhetens yta⁴, eftersom det är svårt att åstadkomma lägenhetsvis mätning i gamla fastigheter.

De viktigaste orsakerna till att lägenhetsvis mätning inte har blivit mera allmän är den förbättrade energieffektiviteten och svårigheterna att fastställa rättvisa debiteringsgrunder. Mätning av förbrukningen av varmt bruksvatten och el per lägenhet i nya byggnader har gjort att debiteringen av så mycket som 50—70 procent av energiförbrukningen redan sker lägenhetsvis.

³ Lägenhetsvisa vattenmätare blev obligatoriska från och med den 3 januari 2011. Bestämmelsen gäller endast nya fastigheter med fler än en lägenhet. Vattenmätarna ska vara sådana att den faktiska vattenförbrukningen ska kunna ligga till grund för vederlaget eller hyran. Genom bestämmelsen ändras punkt 2.4.2 i miljöministeriets förordning om vatten- och avloppsinstallationer för fastigheter (Finlands byggbestämmelsesamling del D1, 2010).

Den här propositionen kommer inte att leda till en övergång till lägenhetsvis mätning av värmeförbrukningen, eftersom individuella mätare av värmeförbrukningen per lägenhet eller värmefördelningsmätare hos värmeelement enligt en utredning av Teknologiska forskningscentralen VTT inte lönar sig i Finland utom för en obetydlig del av byggnadsbeståndet. De uppgifter som på så vis skulle samlas in är enligt VTT inte heller tillförlitliga med hänsyn till en rättvis debitering per lägenhet, eftersom det inte finns något allmänt godkänt förfarande för att beakta överföringen av värme mellan lägenheterna som skulle leda till en rättvis fördelning av kostnaderna. Det är mera kostnadseffektivt att investera i inställning och kalibrering av byggnadens uppvärmningssystem. Genom grundinställningar i uppvärmningsnätet uppnås i allmänhet energibesparingar på 10—15 procent.

---

⁴ I bostadsaktiebolag fördelas uppvärmningskostnaderna på lägenheterna i enlighet med bolagsordningen, i allmänhet enligt lägenhetens yta. Enligt lagen om bostadsaktiebolag är det också möjligt att fakturera uppvärmningskostnaderna enligt den lägenhetsvisa förbrukningen. Enligt 6 § 35 § i lagen kräver en ändring av bolagsordningen två tredjedelars majoritet och därutöver aktieägarnas samtycke när t.ex. aktieägarnas betalningsskyldighet gentemot bolaget ökas genom en ändring av grunden för vederlaget. Enligt 2 mom. krävs aktieägarens samtycke dock inte när grunden för bolagsvederlaget ändras så att som grund i stället för något annat används den faktiska förbrukningen av en nyttighet som kan mätas eller uppskattas tillförlitligt.

Redan timbaserade uppgifter om konsumtionen betjänar energiproducenternas och även konsumenternas intressen, eftersom de ökar möjligheterna att följa upp konsumtionen och skapa profiler för olika konsumenttyper och områden.

Utskottet konstaterar att det vore skäl att få erfarenhet av vilken potential nya slag av mätningstekniker har för att utgöra grund för debitering lägenhetsvis, eftersom det har konstaterats att enbart en mätning av energiförbrukningen i regel minskar förbrukningen med 10-34 procent. Ett pilotförsök för lägenhetsvis mätning av förbrukningen av energi för uppvärmning bör inledas så snart som möjligt, eftersom användarnas konsumtionsvanor är av stor betydelse och därför ger en avsevärd potential för utsläppsminskningar. Utifrån de jämförbara uppgifter som samlas in från praktiska försök och analyserna av dem blir det möjligt att göra en ny utvärdering av potentialen för lägenhetsvis mätning.

Utskottet vill till slut understryka vikten av konsumentrådgivningen i energifrågor. Det är viktigt att fortsätta med rådgivningen för att användarna ska få information om olika alternativ och deras potential när det gäller att spara energi.

Ställningstagande

Miljöutskottet föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 14 november 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Rakel Hiltunen /sd
medl. Tarja Filatov /sd
Christina Gestrin /sv
Timo Heinonen /saml
Antti Kaikkonen /cent
Pauli Kiuru /saml
Jukka Kärnä /sd

Jari Lindström /saf
Eeva-Maria Maijala /cent (delvis)
Tapani Mäkinen /saml
Martti Mölsä /saf
Sari Palm /kd
Raimo Piirainen /sd
Anni Sinnemäki /gröna
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.